

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างและพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติก และคุณธรรมของบุคคล สังคม และบ้านเมืองใดให้การศึกษาที่ดีแก่เยาวชนได้อย่างครบถ้วนพอเหมาะกันทุก ๆ ด้าน สังคมและบ้านเมืองนั้นก็จะมีพลเมืองที่มีคุณภาพ ซึ่งสามารถธำรงรักษาความเจริญมั่นคงของประเทศชาติไว้ และพัฒนาให้ก้าวหน้าต่อไปได้โดยตลอด ผู้มีหน้าที่จัดการศึกษาทุก ๆ คนจึงต้องถือว่าตัวของท่านมีความรับผิดชอบต่อชาติบ้านเมืองอยู่อย่างเต็มที่ ในอันที่จะต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เที่ยงตรง ถูกต้อง สมบูรณ์โดยเต็มกำลังจะประมาทหรือละเลยมิได้ เพราะถ้าปฏิบัติให้ผิดพลาดบกพร่องไปด้วยประการใด ๆ ผลร้ายอาจเกิดขึ้นแก่ส่วนรวม และประเทศชาติอย่างมากมาย...

พระบรมราชาบาทในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช พระราชทานแก่ครูและนักเรียนที่ได้รับพระราชทานรางวัล ณ ศาลาดุสิดาลัย วันจันทร์ที่ 27 กรกฎาคม 2524

กระบวนการทางการศึกษาโดยทั่วไปประกอบด้วย การสร้างและพัฒนาหลักสูตรการสอน และพัฒนาการสอน การวัดและประเมินผล อนันต์ ศรีโสภะ (2520 : 1) กล่าวว่า การวัดผลเป็นเครื่องมือที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพการศึกษาในระดับต่าง ๆ เพราะผลที่ได้จากการวัดจะเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจของครูและนักการศึกษาเพื่อใช้ปรับปรุงวิธีการสอน การแนะแนว การประเมินหลักสูตรแบบเรียน จะช่วยปรับปรุงการเรียนการสอนของนักเรียนให้ถูกวิธียิ่งขึ้น

การศึกษาระดับมัธยมเริ่มปรากฏเป็นครั้งแรกปีพุทธศักราช 2441 ตรงกับรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวใช้พระราชบัญญัติการสอบปีพุทธศักราช 2443 มีการสอบปีละ 2 ครั้ง (สมศักดิ์ สินธุระเวช 2530:181) ปีพุทธศักราช 2475 ได้มีแผนการศึกษาชาติพุทธศักราช 2475 พุทธศักราช 2479 การวัดและประเมินผลโดยครูที่สอนเป็นผู้ที่ออกข้อสอบไม่ให้ความสำคัญจำเพียงด้านเดียวแต่ให้เน้นทั้งความรู้และการนำไปใช้ ลักษณะข้อสอบเป็นแบบอัตนัยปีพุทธศักราช 2503 โรงเรียนเป็นผู้วัดผลและประเมินผลทุกชั้นยกเว้นตัวประโยค คือ

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 5 เขตการศึกษาและกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้สอบตามลำดับ ต่อมาปี พุทธศักราช 2518 กระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนเป็น ผู้วัดผลและประเมินผลเอง ความคุ้มครองการศึกษาโดยกลุ่มโรงเรียนประเมินผลเป็นรายวิชาใช้ ระบบอิงกลุ่มรายวิชาใต้นักเรียนสอบตกให้แก้ตัวได้ 1 ครั้ง ถ้าสอบตกอีกต้องเรียนซ้ำหรือเปลี่ยน รายวิชาใหม่ ส่วนใหญ่ยังไม่มีการสอนซ่อมเสริมก่อนสอบแก้ตัว รูปแบบการตัดสินผลการเรียนใช้ คณะนจากการวัดผล ทั้งระหว่างภาคเรียนและปลายภาคเรียน โดยครอบคลุมพฤติกรรม พุทธินิสัย จิตนิสัย และทักษะนิสัย

จากการเปลี่ยนแปลงการวัดและประเมินผลอย่างมากมายดังกล่าว จึงก่อให้เกิดปัญหา แก่ครูผู้ปฏิบัติอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากผลการวิจัยของ วสันต์ จันทรวงศา (2518 : 128) และกองวิจัยการศึกษา กรมวิชาการ (2519: ไม่ปรากฏเลขหน้า) ได้ศึกษาเรื่องการใช้หลักสูตร มัธยมศึกษาตอนปลาย ฉบับพุทธศักราช 2518 เขตกรุงเทพมหานคร ได้พบปัญหาด้านการวัดผล คือ การวัดผลใช้วิธีวัดผลจากเอกสารแบบฝึกหัดต่าง ๆ ลักษณะข้อสอบเป็นแบบอัตนัยและแบบปรนัย การวัดผลของครูไม่แน่นอน ส่วนมากทำการวัดผลเพียงครั้งเดียว และกลุ่มโรงเรียนมีบทบาทใน การออกข้อสอบน้อยเกินไป ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นต้องมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถทางด้าน การวัดผลและประเมินผลโดยเฉพาะ ที่จะทำหน้าที่สนับสนุนการเรียนการสอน และอำนวยความสะดวก แก่ครูและนักเรียนในด้านการวัดและประเมินผลการศึกษาของโรงเรียน และให้คำแนะนำ ช่วยเหลือบริการทางการศึกษาแก่บุคลากรภายในโรงเรียน ดังนั้นกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้กำหนดให้มีตำแหน่งครูทะเบียนวัดผลในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตั้งแต่ปี พุทธศักราช 2518 เป็นต้นมา

ปีพุทธศักราช 2520 ได้มีการประกาศใช้แผนการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2520 ใช้ หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นพุทธศักราช 2521 และมัธยมศึกษาตอนปลายพุทธศักราช 2524 มุ่งเน้น เพื่อให้ผู้เรียนดำรงชีวิตอยู่บนพื้นฐานแห่งคุณธรรมให้ค้นพบและพัฒนาความสามารถ ความถนัดและ ความสนใจของตนเอง รู้จักวิธีการเรียนรู้ คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ มีทรรศนะที่ดีต่อสังคมอาเซียนทุกชนิด ดังนั้นการวัดและประเมินผลจึงต้องสอดคล้องกับหลักสูตร วัดให้ ครอบคลุมจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายดังกล่าว จึงประกาศ ใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาว่าด้วยการประเมินผลการเรียน ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 และตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายพุทธศักราช 2524 แต่ยังมีปัญหาในการ

ปฏิบัติจึงได้ปรับปรุง และเพิ่มเติมในปี 2529 ซึ่งใช้ในปัจจุบันนี้ (สำนักงานทดสอบการศึกษา กรมวิชาการ 2529 : 13) โดยสถานศึกษามีหน้าที่ประเมินผลการเรียนตามความเห็นชอบของกลุ่มโรงเรียน ประเมินผลเป็นรายวิชาให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ของแต่ละรายวิชา เพื่อปรับปรุงผลการเรียน และเพื่อตัดสินผลการเรียน

จะเห็นได้ว่าการวัดและประเมินผลการศึกษา มีบทบาทควบคู่ไปกับหลักสูตรมัธยมศึกษา อย่างมากตามที่กล่าวมาแล้ว ครูทละ เบียนวัดผลจึงถูกกำหนดหน้าที่ และความรับผิดชอบอย่างมากมาย เพื่อสนองต่อหลักสูตร และระบบการวัดผลและประเมินผลการเรียนในปัจจุบัน อาทิเช่น การจัดเก็บเอกสาร เกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนให้เป็นระบบระเบียบเพื่อสะดวกรวดเร็วในการดำเนินงาน จ่ายบัตรลงทะเบียนวิชาเรียนแก่นักเรียนและอาจารย์ที่ปรึกษา รับรายชื่อนักเรียน ไม่มีสิทธิ์สอบ ออกหลักฐานการเรียน และหลักฐานใบประเมินแสดงผลการเรียนแก่นักเรียน จัดทำงบประมาณ จัดทำปฏิทินงานทะเบียนวัดผล ให้คำแนะนำและประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น ตามมาตรฐานอัตรากำลังข้าราชการครู (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา 2522-2523 : 22) ดังนั้นครูทละ เบียนวัดผลเป็นบุคลากรคนหนึ่งที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ที่จะต้องมีความรับผิดชอบต่อชาติบ้านเมืองอย่างเต็มที่ ในอันที่จะต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เที่ยงตรง ถูกต้อง สมบูรณ์ โดยเต็มกำลังจะประมาทหรือละเลยมิได้ เพราะถ้าปฏิบัติให้ผิดพลาดบกพร่องประการใด ๆ ผลร้ายอาจเกิดขึ้นแก่ส่วนรวมและประเทศชาติอย่างมากมาย ดังพระบรมราโชวาทที่กล่าวไว้ข้างต้น ซึ่งทั้งนี้จะไม่ทราบได้เลยว่าครูทละ เบียนวัดผลปฏิบัติหน้าที่ได้เที่ยงตรง ถูกต้องหรือผิดพลาดเพียงใดถ้าหากไม่มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูทละ เบียนวัดผล อีกทั้งยังไม่มีผู้ใดศึกษาในเรื่องการพัฒนาระบบประเมินผลการปฏิบัติงานของครูทละ เบียนวัดผล เพื่อที่จะให้สอดคล้องกับนโยบายและมาตรการ ในการพัฒนาการศึกษาของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 6 (พุทธศักราช 2530-2534) นโยบาย คุณภาพการศึกษามาตรการที่ 4 ปรับปรุงการนิเทศ การวัดผลการติดตามและการประเมินผลการเรียนการสอนโดยเร่งพัฒนา และจัดให้มีการนิเทศในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ และนโยบายด้านการบริหารการศึกษา มาตรการที่ 5 และ 6 ปรับปรุงโครงสร้างและระบบการตรวจการนิเทศ การติดตามและการประเมินผลให้มีความชัดเจนในด้านขอบข่ายงาน วิธีดำเนินการ ผู้รับผิดชอบและรูปแบบการรายงาน พัฒนาบุคลากรที่ทำหน้าที่ด้านการบริหาร การวางแผนและการติดตามประเมินผลผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาแบบประเมินผลการปฏิบัติงานของครูทละ เบียนวัดผล ซึ่งจะเป็นส่วนหนึ่งที่สนับสนุนแผนพัฒนาการศึกษาดังกล่าว และเป็นประโยชน์ต่อกรมสามัญศึกษา ในการนำแบบประเมินนี้ไปใช้ประกอบการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนอีกด้วยและอาจนำ

แบบประเมินนี้ไปเป็นแนวทางการปรับปรุงแบบประเมินด้านอื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งพัฒนาแบบประเมินผลการปฏิบัติงานของครูทะเบียนวัดผลในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร

ขอบเขตของการวิจัย

1. แบบประเมินผลการปฏิบัติงานที่พัฒนาขึ้นนี้เป็นแบบประเมินผลการปฏิบัติงานของครูทะเบียนวัดผล ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร เท่านั้น
2. แบบประเมินผลการปฏิบัติงานที่พัฒนาขึ้นเป็นแบบประเมินผลการปฏิบัติงานที่ครอบคลุมงานด้านต่าง ๆ ดังนี้
 - 2.1 ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน
 - 2.2 ด้านการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน
 - 2.3 ด้านการร่างและสนับสนุนการร่างแบบสอบ
 - 2.4 ด้านงานทะเบียนโรงเรียน
 - 2.5 ด้านการวิจัย การวิเคราะห์และการใช้สถิติ
 - 2.6 ด้านการบริการทางวิชาการแก่ฝ่ายต่าง ๆ ในโรงเรียน
3. การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาเฉพาะกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มผู้ช่วยสถานศึกษาฝ่ายวิชาการ และกลุ่มครูทะเบียนวัดผล ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร เท่านั้น

ข้อตกลงเบื้องต้นของการวิจัย

1. ตัวอย่างประชากรให้ความร่วมมือในการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูทะเบียนวัดผลตามสถานที่เป็นจริง
2. ความแตกต่างด้านสถานที่ในการประเมินผลการปฏิบัติงานของตัวอย่างประชากรไม่ส่งผลให้การประเมินแตกต่างกัน
3. อายุและระดับการศึกษาที่ต่างกัน ไม่ส่งผลให้การประเมินต่างกัน

4. การประเมินผลการปฏิบัติงานของครูทะเบียนวัดผลในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทานดีเด่น จะได้ปกติวิสัยสูงกว่าการปฏิบัติงานของครูทะเบียนวัดผลในโรงเรียนที่ไม่ได้รับรางวัล

คำนิยามปฏิบัติการที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบประเมินผลการปฏิบัติ หมายถึง แบบรายการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูทะเบียนวัดผล ที่ครอบคลุมงานของครูทะเบียนวัดผลทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน ด้านการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน ด้านการสร้างและสนับสนุนการสร้างแบบสอบ ด้านงานทะเบียนโรงเรียน ด้านการวิจัยการวิเคราะห์และการใช้สถิติ รวมทั้งด้านการบริการทางวิชาการแก่ฝ่ายต่าง ๆ ในโรงเรียน

2. โรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง สถานศึกษาของรัฐบาล สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพมหานคร ซึ่งเปิดทำการสอนตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือสูงกว่าตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ

3. ครูทะเบียนวัดผล หมายถึง ครู-อาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งได้รับการแต่งตั้ง หรือมอบหมายจากผู้บริหารโรงเรียนให้ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งครูทะเบียนวัดผล

4. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือผู้ที่ทำหน้าที่รักษาการในตำแหน่งหน้าที่ดังกล่าว

5. ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาฝ่ายวิชาการ หมายถึง ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิชาการ ผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการ หรือผู้ที่ทำหน้าที่รักษาการในตำแหน่งดังกล่าว

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ได้แบบประเมินผลการปฏิบัติงานของครูทะเบียนวัดผลในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ที่สามารถนำไปใช้ประเมินผลการปฏิบัติงานของครูทะเบียนวัดผลได้อย่างเป็นปรนัยมากขึ้น ทำให้ได้สารสนเทศใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติงานของครูทะเบียนวัดผลได้อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

2. อาจจะได้แนวความคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูทะเบียนวัดผลมากขึ้น และได้ปกติวิสัยในการประเมินมาตรฐานการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูทะเบียนวัดผล ซึ่งจะช่วยให้ได้สารสนเทศและข้อเสนอแนะเพื่อการตัดสินใจในกำหนดนโยบาย วางแผนปรับปรุงในส่วนองงานของครูทะเบียนวัดผล

3. ได้แนวทางการสร้างแบบประเมินผลการปฏิบัติงานของครูทะเบียนวัดผลไปประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติงานของครูประเภทต่าง ๆ และก่อให้เกิดการพัฒนาการมัธยมศึกษาทั้งระบบได้อย่างแท้จริง และเป็นการพัฒนาศาสตร์ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานให้ก้าวหน้าต่อไป

4. แบบประเมินที่สร้างนี้อาจเป็นแนวทางให้ครูทะเบียนวัดผลประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเองได้ ซึ่งจะเป็นแรงจูงใจที่สำคัญที่ทำให้ครูทะเบียนวัดผลมุ่งปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุเกณฑ์ที่กำหนดไว้ อันจะเป็นสิ่งส่งผลทำให้เกิดการเพิ่มพูนประสิทธิภาพการทำงานของครูทะเบียนวัดผล